

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 053 «Психологія»

за освітньою програмою «Психологія»

на тему: **«Мотивація професійного становлення підлітків в залежності від стилю сімейного виховання»**

Виконавець:

Студентка Факультету економіки та управління підприємництвом

Ющенко Олена Юріївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Д. ПСИХОЛ. Н.
(науковий ступінь, вчене звання)

Асєєва Юлія Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження: На сучасному етапі психологічних наукових досліджень розглядається низка детермінантів, що впливають на професійне становлення особистості. Значну увагу приділяють батькам та родинному вихованню. Адже саме в родині закладається основи інтелектуального, фізичного, морального розвитку дитини. Батьківське ставлення до дітей, їхній життєвий приклад значною мірою впливають на підростаючу особистість. Сімейне виховання може як позитивно впливати так і стати на заваді становлення особистості, в тому числі і професійному.

Питання професійного становлення залишається актуальним і в сучасному суспільстві. Нові професії все більше захоплюють ринок праці України, які дуже користуються популярністю. Сучасні тенденції та нові технології вже є по всій Європі, проте є і незмінно класичні популярні професії: бухгалтера, програміста, психолог. Питання професійного самовизначення припадає на нелегкий, перехідний період – період підліткового віку. На цьому етапі, як ніколи важлива родина підтримка.

Основа цінностей та установок, що закладаються в родині має значний вплив на формування мотивації підлітків. Дослідження питання впливу сімейного виховання на мотивацію професійного становлення підлітків, може допомогти визначити, які конкретні фактори в стилі сімейного виховання можуть сприяти або розвивати навчальну мотивацію підлітків. Знання про те, як виховання впливає на мотивацію можуть бути корисними як для батьків, так і для педагогів та всіх, хто працює з віковою категорією підлітків. На основі дослідження можна встановити характерні особливості підліткового віку, основні стилі сімейного виховання та їхній вплив, як на особистість підлітків в цілому, так і на мотивацію до навчальної діяльності, в подальшому на мотивацію професійного становлення. Дослідження впливу стилю сімейного виховання на мотивацію професійного становлення підлітків дозволяє: визначити рівень та спрямованість початкової мотивації підлітків, визначити схильність підлітків до типу професій, визначити стиль

сімейного виховання в родинях. Грунтуючись на результатах дослідження, можна розробити рекомендації для батьків щодо розвитку професійної мотивації підлітків.

Проблеми професійного становлення висвітлювали у своїх наукових працях вчені : Є. Клімов, В. Бодров, В. Войтко, С. Куровська, Г. С. Костюк, М. Й. Боришевський, Б. Г. Ананьєв, В. В. Синявський, Б. О. Федоришин, О. Г. Мороз, В. О. Моляко, та інші.

Розгляду проблеми стилів сімейного виховання приділили увагу такі вчені як: Д. Баумрінд, В. Гарбузов, А. Лічко та Є. Ейдемільер, А. Варга та В. Столін, А. Болдуїн, А. Макаров, І. Марковська та інші.

Об'єкт дослідження: стилі сімейного виховання як один із чинників впливу на професійне становлення особистості.

Предмет дослідження: мотивація професійного становлення підлітків в залежності від стилю сімейного виховання.

Метою дослідження є особливості впливу стилів сімейного виховання на мотивацію професійного становлення особистості підлітків.

Для досягнення мети дослідження необхідно розв'язати наступні **завдання:**

1. Здійснити теоретичний аналіз наукових джерел, що досліджують питання професійного становлення.
2. Емпірично дослідити стилі сімейного виховання та проаналізувати їх вплив на професійне становлення особистості у підліткову віці.
3. Провести кількісний та якісний аналіз отриманих результатів емпіричного дослідження.
4. Розробити психологічні рекомендації для батьків щодо розвитку професійної мотивації підлітків.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань було використано комплекс теоретичних і експериментальних методів: теоретичний аналіз, порівняння, систематизація та узагальнення наукових

джерел з проблеми дослідження; у психодіагностичний інструментарій увійшли а) методика «Батьків оцінюють діти» І.А.Фурманова, А.А. Алдїна; б) методика «Аналіз сімейних взаємовідносин» Є.Г. Ейдемїллера, В.В.Юстицького; в) анкетування «Мотиви навчальної діяльності» Б.Пашнєва; г) диференційно-діагностичний опитувальник інтересів Є.А.Климова. Перші дві методики проведені для встановлення стилю сімейного виховання в родині, останні два для встановлення мотивації підлітків до навчання та виявлення схильностей до певного типу професій.

Структура роботи: Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний об'єм роботи – 77 сторінок, робота проілюстрована малюнками -1, графіками - 8. Список використаної літератури містить 50 джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми роботи, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, наукову новизну і методи дослідження.

У **першому розділі «Сімейне виховання як чинник впливу на професійне становлення особистості підлітків»** розкрито: сутність сімейного виховання; стилі сімейного виховання; психологічні особливості підліткового віку; особливості навчальної мотивації підлітків; проаналізовано процес професійного становлення та самовизначення.

У **другому розділі «Емпіричне дослідження особливостей впливу стилів сімейного виховання на професійне становлення особистості підлітків»** описуються методики, які використані в емпіричному дослідженні, розкрито результати дослідження, розроблено рекомендації для батьків щодо підвищення навчальної мотивації та мотивації професійного становлення підлітків.

В результаті емпіричного дослідження визначено, що 68% опитуваних мають гармонійний стиль виховання. Особи, що виховуються в таких родинях мають вищий рівень навчальної мотивації. Навчальна мотивація

підлітків більшою мірою спрямована на пізнання та отримання інформації. Опитувані підлітки мають приналежність до певного типу професій.

ВИСНОВКИ

Здійснений теоретичний аналіз існуючих стилів сімейного виховання. Проаналізовано психологічні особливості підліткового віку. Розглянуто мотиваційну сферу підліткового віку. Визначено особливості навчальної мотивації підлітків. Визначено сутність поняття професійне становлення і професійне самовизначення. Проаналізовано особливості професійного становлення підлітків.

Визначено відповідно меті дослідження психодіагностичний інструментарій. З метою визначення стилю сімейного виховання в родинях підлітків було проведено методики «Батьків оцінюють діти» І.А.Фурманова, А.А. Аладіна та методику методика «Аналіз сімейних взаємовідносин» Є.Г. Ейдемільера, В.В. Юстицького. Для визначення напрямку та інтенсивності навчальної мотивації підлітків було проведено анкетування «Мотиви учбової діяльності учнів» Б.Пашнева. З метою визначення схильності підлітків до певного роду професій було проведено диференційовано-діагностичний опитувальник інтересів Є.Клімова.

З метою вирішення поставлених задач було проведено емпіричне дослідження учасниками якого були учні КЗ «Татарбунарської ЗОШ №1 I-III ступенів імені В.З. Тура», у кількості 50 осіб, із них 28 дівчат та 22 хлопців, у віці 14-15 років.

За результатами методики «Батьків оцінюють діти» І.А.Фурманова, А.А. Алдїна та методики «Аналіз сімейних взаємовідносин» Є.Г. Ейдемільера, В.В.Юстицького встановлено, що 68% опитуваних родин мають гармонійний стиль виховання.

Анкетування «Мотиви навчальної діяльності» Б.Пашнева дозволило з'ясувати, що домінуючими мотивами навчальної діяльності підлітків є: пізнавальні мотиви (18%), мотиви отримання інформації(18%), мотиви

досягнення успіху(18%). Тобто, мотиви навчальної діяльності підлітків, більшою мірою, пов'язані зі збагаченням знань та підняттям рівня успішності.

З результатів диференційно-діагностичного опитувальника інтересів Є.А.Климова встановлено, що більша частина підлітків схильна до професій типу «людина-людина». Кожний з опитуваних має приналежність до певного типу професій.

Полягаючи на результати теоретичного та емпіричного дослідження, можна пропустити, що підлітки з родин, які мають гармонійний стиль сімейного виховання, мають високий рівень мотивації до навчання та до професійного становлення.

Таким чином мета та завдання дослідження є досягнутими.